

Latvian Newspaper „LAIKS” (Time)
for USA and Canada.

published twice weekly except the Christmas issue — Helm rs
Rudz tis. Publisher — Editorial and Business Office 7307, —
3rd Ave., Brooklyn, N.Y., 11209 USA. Phone TE 6-6382—Canadian
Office: 444 Wolseley Ave, N. Montreal 29, P. Quebec, Phone 488
— 0547. Subscr. Rates USA, Canada and elsewhere: 3 months
\$550, 6 months — \$10.00, 1 year — \$19.00. Advert Rates:
column (1 1/2” by 1”) \$2.00, 1 column 2 1/4” by 1”), \$3.60,
1 column (2 1/4” by 1”), choice location \$3.60.

LAIKS

Latviešu laikraksts Amerik „LAIKS”
izn k divi reizes ned — trešdien s un sestdiebSs.

Izdev js apg ds „Gr matu Draugs” — H. Rudz tis. Redaktori:
K rlis Rab cs, Arturs Strautmanis un Maksis ul tig (Toronto,
Kanad). Redakcija — kantoris: 7307, 3rd Ave, Brooklyn, N. Y.
11209, USA. Tel. TErrace 6-6382, redakcijai SHore Road 8-6704,
— Abon šanas maksa ASV un Kanad : par 3 m n. \$5.50, par
6 m n. \$10.00, par 1 gadu \$19.00. Sludin jumu maksa: slud.
da \$2.00 (1 1/2” sleja), minimums \$3.00, ofertes \$4.00; tekst.
3.60 (2 1/4” sleja) un pirm lappus \$5.00 par collas telpu 1 slej

Vol. XXI Nr. 13 (1952), Saturday, February 15» 1969.

Second Class Postage Paid at Brooklyn, N. Y.

Sestdien, 1969. g. 15. febru r

SIRDI PRET SIRDI

LIETUVAS UN IGAUNIJAS
NEATKARĪBAS
PASLUDINĀŠANAS 51. GADA
DIENĀ

SPĒKU PĀRBAUDE RIETUMBERLĪNĒ

KREISIE STUDENTI GATAVO DEMONSTRĀCIJAS PRET
NIKSONU, POLICIJA MOBILIZĒ PAPILDSPĒKUS

Bonna (Sa) — Rietumberlīne draud izvērsties par ASV prezidenta
Niksona Eiropas brauciena karstāko vietu gluži reālā nozīmē. Berlī-

ELVIRA LEJA
SVĒTĀS ROKAS

Kopš kura laika
nesmu bijusi mājās, māt!

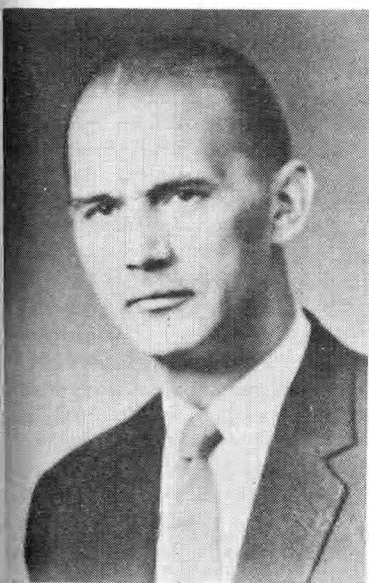
Kākmā tu skaitīji dienas,
nedēļas, mēnešus,
bet nu vairs tikai
Ziemsvētku vakarus
kad tavā eglē vējo ziemelis
un izgājusi pa kājceļiņu man preti,
un domā par tiem,
kas nepārnāk.

Tavas rokas smaršo kā krūzmētras,
kad tu sniegā noliec
svētvakara daļu
izmigušiem putniem,
bet upes līcis, aiz dārza,
piebirst purenēm
un bērnu smieklēm,

Tu dzirdi — tie skan
kā Ziemsvētku zvārguliši...

Tu neproti kurnēt, māt,
un dzīvi esi pieņēmusi
bez pārmetumiem.

Un tad
tu aizej atpakaļ uz istabu,
kur, pārspējusi vēja auras,
teiku stāsta Ziemsvētku eglīte,
bet tavas svētās rokas
izsniedz un noglāsta
dzīvos, kas nepārnāk.

Jauns latviešu doktors

Boris Kaleps, filoloģijas profesors Hellenic universitātē, Brookline, Masačusetā. Šī gada janvārī Heidelbergas universitātē, Vācijā, ieguva Dr. phil. gradu, aizstāvot disertāciju „Maksim Gorkijs Glaube und seine Konflikte mit der Umwelt“. Prof. Dr. B. Kaleps ir beidzis Latvijas karaškolu studējis tieslietas Latvijas universitātē, 1957. g. ieguvis B.A. gradu germanistikā. Mančesteras kolledžā, Indijā un 1959. g. maģistra gradu slavju valodās un literatūrā Indijā universitātē. Ir korp. „Lettonia“ filistrs, biedrs vairākās zinātniskās organizācijās un „Junior Year at Heidelberg“ pārstāvis ASV.

AIZRĀDĪJUMS

DOKUMENTĀCIJU PAR NOTIKUMIEM BERLĪNĒ, sakarā ar jaunatnes kongresa aizliegšanu, interesenti var pieprasīt pie R. Šildes, Konigsbergerstr. 137, 44 Munster, Vācijā

Jauni p t jumi baltolo ij

K RLA DRAVIŅA RAKSTS PAR
K DU RAKSTU KR JUMU

Tieši latviešu valodniecības, folkloras, literatūras vstures un etnogrāfijas problēmu aplūkojumam domāts latviešu filologu /Ramaves apgāda/ izdodamais rakstu krājums "Ceļi". Pravam interesantu skaitam tos iegādājoties un ar ALA Kultūras fondam to atbalstot, var just nakt klajā jau 4 sējumi. Nākamais /14-ais/ pašreiz sagatavošanā. Tieši baltoloģijas p t jumiem domāts arī Itālijā izdodamais žurnāls "Studi Baltici". Diemžēl, pēc otra pasaules kara tam var just nakt klajā tikai viens /9./ sējums, bet tagad ar lielu gandarījumu lasām ziņu, ka ar "Studi Baltici" lo. sējums drīz būs šot iespiests.

Ja min tie izdevumi l ko publicē darbus tieši par baltoloģijas jautājumiem, tad blakus tiem ne mazums šo mums nozīmīgo problēmu tirzjumu atrodams gan daždos citos periodiskos izdevumos, gan zinātnisku rakstu krājumos. Kds t ds krājums, kur, blakus darbiem par slavju valodu, daudz viet s rakstīts ar par baltoloģijas problēmām, par senpršu, paši par jātingu cilts vecajiem viet rdiem un senaj m dzīves viet m, ar par daž d m cit m lietuviešu un m su valodas par d b m, nupat n cis klāj Zviedrij, Lund, Slavju un baltu valodu institūta grāmatu srij "Slaviska och baltiska studier" /8.nrs/. Izdodot to Lundas profesora Knuta Ulofa Falka 60.dzimšanas dienas atzīmējumam, krājums ar rakstiem piedalījušies vairāki nek 30 daždu zemju zinātnieki, T k prof. Falks, starp citu, ir labs lietuviešu valodas prātjā un daudz p u ziedojis senpršu, paši jātingu zemes baltisko viet rdu p t šanai, tad ar k ds skaits š gadjuma krājuma rakstu aplūko tieši baltu, paši senpršu viet rds, vi u apdzīvoto teritoriju u.tml. jautjums. K jau sagaidāms, daudz viet s salīdzinājumiem noder just ar latviešu valodas fakti.

Baltu valodu p tniekiem nozīmīgs ir bulgāru prof. I. Duridnova raksts par baltu un trīdšu valodas parāll m. Autors, p t iedams sen s Trakijas un Illurijas viet rds, konstatjā, ka daudziem vecajiem Balkanu vietu nosaukumiem ir liela līdzība ar k diem lietuviešu vai latviešu v rdiem. Te jā atgādina, ka sav laiku dažs labs zobj s par Dr. K. Kasparsona darbiem, kurus J. Endzelns bija publicējis "Filologu biedrības rakstos". Tur K.Kasparsons bija sniedzis daudz š du parāll m. Min t bulgāru zinātnieka p t jums š dus uzskatus augst pak p apstiprina. J. Duridnovs apsolj s l vairākus citus rakstus par š d m baltu, trīdšu un illuru viet rdu parāll m.

Te jā akcentē k ds apstākļi: atkal lielu reizi pierd s, cik svarīgi publicē t k dus m su valodas materiālus. Aplūkojam Lundas rakstu krājuma i dzams, ka tos latviešu valodas v rds un viet rds, kas pieejami rti izmantojam veid, cittautu zinātnieki jo sekmīgi var just likt lietot izmantodami lielo Melnbacha latviešu valodas v rdnču un Latvijas viet rdu alfabētisko sarakstu /J. Endzelns paguva izdot divas daļas, t -

l k s gatavo Zintu akadēmija/. Labi noder just ar J. Sproganu jau priekš 80 gadiem /1888./ publicētais Žemaitijas eogrāfiskais leksikons.

Latviešu p tniekus interesē ar Varšavas antropologa T. Dzeržikraja-Rogaška p t jums par H las pus-salas iedzīvotjiem. Viš sniedz ziņu, ka to vidū konstatjami k zieme rases indivīdi, kas stipri atgādina Karalau un apvidus iedzīvotjus/p d jiem b t u j b t ar stipru baltu asinū piejaukumu!/, t ar personāras afaponod m /s misk m/ iez m m. Neviens n k p r t problēmas, kas saistītas ar S mu salas nosaukumu m su valod.

Po u prof. J. Labuda rakstjā par sen s gloma cilts nosaukumu, kas esot darin ts p c v i u novada upes v rda. K liecina p t jumi, l dz g i tas ir bijis ar daž m senpršu cilt m, tiek spriests ar, ka m su dzimtenes nosaukums b s c lies no daudzint s Latas upes v rda.

T l k krājuma igau u prof. J. Megiste sniedzis Siguldas Satezeles l bīešu valdnieka Dabre a v rda skaidrojumu, bet par obođu tu cilts nosaukuma izcelšanos izteikušies divi izcili po u zinātnieki - J. Otrembskis /Poznaņ / un St. Urbaiks /Krakov /. Plašs raksts par jātingu cilts atzari polekšniem ir Lundas doc. J. Naepam /piebilstams, ka viš pats sevi aplicina par senpršu p cteci, vi a dzimta v l kos gadsimtos p rpo ojū-sies/.

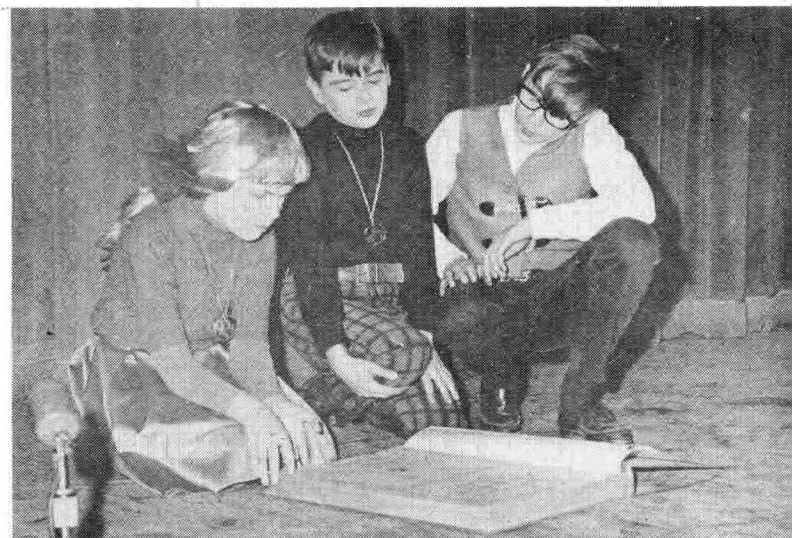
Milnas prof. V. Pisani pieskries izrunas veidam speciāli baltu un slavju valod s, lielo nevien d bu daždu indoeiropiešu valodu grupu starp viš skaidro ar k du svešu /iebrucju, "konkvistadoru"/ valodas piemaisījumu. Par šo pašu problēmu daudz plaš ks vi a raksts gaidāms n kamaj "Studi Baltici" s jum.

Visai nozīmīgi ir ar krievu zinātnieku V. Toporova un O. Trubaeva raksti. Pirmais sniedzis p t jumu par baltiskiem de u v rdiem Bugas pietekas Narevas augšteces apgabal. Daudzajiem senpršu de u nosaukumiem sniegtas dažas lietuviešu un latviešu parāll es. Piebilstams, ka V.Toporovam daudzo p t jumu vidū ir darbs par baltu lietv rdiem rietumos no Vislas upes. O. Trubaevs, kam jau agr k bijuši oti nozīmīgi p t jumi par vietv rdiem un kas pašreiz gatavo monogrāfiju par Ukrainas de u nosaukumiem, šoreiz aplūkojis D epras upes vidus daļu. Raksts b s nozīmīgs tiem, kas interesējas par event. parāll m ir u /piem., skitu/ un baltu valodu starp . K da tieši Latvijas viet rda /Nivaidas/ skaidrojumu sniedzis šo piezīmju autors.

Tematu daudzpusības un daudzo jauno spriedumu d min tais rakstu krājums, nav šaubu, g s speciālistu, to vidū ar baltologu iev rbu. Cer sim, ka k di š s grāmatas eksemplāri, non kuši Lietuvij, Igaunijā vai Latvijā, negul s aiz likten gāj m atsl g m, bet ar tur sniegs v r t gus ierosinājumus turpmākiem problēmu tirzjumiem.

K RLIS DRAVIŠ,

lo gadu līgumu Mōrisam Sevāļē nesēn piedāvājis kāds Ņujorkas teātru īpašnieks, paredzot, ka tagad jau 81 g. v. franču dziedonis līdz pat 1979.g. apceļotu pasauli "galīgi pēdējāturnējā"

„ČETRI CEĻOTĀJI“ KLIVLENDĀ

Ainas no lietuviešu lugas izrādes latviešu skolā. Augšā: Līga Zemesari, Uldis Brošs, Valdis Rubenis lasa grāmatu par teiksmu zemi. Apakšā: Skats indiāņu zemē l. cēlienā. Foto: P. Blūms

42 tēlotāji lietuviešu lugā

SKOLAS IZRĀDE KLIVLENDĀ

Klivlendas latviešu svētdienas skolas audzēkj uzveda lietuviešu rakstnieka Antanas Rūkasa jaunatnes lugu „Četri ceļotāji“ 5 cēļ. V. Butkienes un A. Rubena tulkojumā. Tulkojumā mainīts katoliskais krīzās kalns pret pilskalnu, ar ko saturs mainījies.

Divj puikas un meitene, ieguvuši grāmatu par teiksmu zemi, ierodas pie grāmatu tirgotāja pēc padoma, kur šo zemi atrast. Visi trīs bērni nolēm j skolas brīvlaikā to uzmeklēt. Sarunu noklausās ceturtais nerātņais puika un nemanīts seko ceļotājiem. Vispirms bērni nonāk indiāņu zemē, kur: tos sasaista, bet kā draugus atkal atbrīvo. Tad bērni nonāk cūku zemē, kur pašreiz notiek princeses Cūkainītes precības. Pēc tam viņi iet caur velnu valstību, kur velnu karalis strīdas ar velnu vecēni mīlestības dēļ. Šeit trīs bērni pazaudē grāmatu, ko atgūst ceturtais puika. Pēc nogurdinošā ceļojuma, bērni pamostas teiksmu zemē, kur paceļas nogrimusē pils pilskalnā.

Šās jaunatnes lugas notikums ar grāmatu, kas glabā tautas īpatnības un domu par brīvo tēvzemi ir teicami izdomāts, bet satura apstrādājums lugā no mākslinieciskā viedokļa nelielā mērā Brigaderes, Raiņa, Akurātera uc. jaunatnes lūgām. Tajā trūkst lūgā nepieciešamā sarežģītuma un pretešību maz darbību, nav kāpinājuma un negaidīta atrisinājuma. Cūku zemes un velnu valstības skati pārāk maz saista ar galyeno lugas

pavedienu. Lugā jaukta tiešām ar pasaku.

Tomēr uzvedums ieguva siltu saucību lielos un mazos skatītājos, galvenokārt ir režisora Artura Beņa, dekorātores un tēru zīmētājas Maijas Gruzītes un pārējo 30 pa nopelnis. Vēl nāk klāt skolēnu veiktā tēru gatavotāji, tādēļ uzved ir labākais sadarbības piemērs.

Visi 42 jaunie tēlotāji, bez izņēmuma, bija savās lomās iedziļināju un ieauguši daudzos mēģinājumos Nemanijā arī svešu izrunu latvalodā. Katra režisora vēlēšanās tik aizautīgas un rūpīgas tēlotāju meš, kāda bija šoreiz. No par skolēnu tēlošanas līmeņa izcēlās rakls Mazzariņš ar brīvām kustībām un izteiksmīgu runas veidu. Aizvēl atzīmējami Līga Zemesarāja, teris Lagzdīņš un velnējs, pucē ar Inesi Grīnu, Andu Grīnu. Sa Raņķi. Pilnīgākie skatj iznāca indiāņu zīmīgām kustībām un sive gājieniem, kas ir Ausmas Pirktnopelnis. Arvids Brasti

Atrisināt Romas satiksmes problēmas piedāvājušies 12 burvju mānieki, prasot par to viņu mākslas zīšanu likuma priekšā". Tā kā piedāvājums atstāts bez ievēribas arī "mūžīgās pilsētas" satiks problēmas palikušas neatrisinātas